

Copyright by: Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa 2018

Spis treści

I. Cezary Trutkowski

ZAMIAST WSTĘPU – CZY RADNI BĘDĄ MNIEJ „BEZRADNI”?

II. Jerzy Stępień

PODSTAWOWE POJĘCIA

1. Samorząd dziedzictwem Solidarności
2. Decentralizacja, dekoncentracja, autonomia
3. Atrybuty samorządu
4. Pogłębienie decentralizacji
5. Zadania samorządu terytorialnego
6. Istotą samorządu współdziałanie

III. Rafał Budzisz

STRUKTURA RADY (SEJMIKU)

1. Przewodniczący rady (sejmiku)
 - Wybór przewodniczącego
 - Zadania przewodniczącego
 - Rezygnacja z funkcji przewodniczącego (wiceprzewodniczącego)
 - Odwołanie przewodniczącego (wiceprzewodniczącego)
 - Wiceprzewodniczący
 - Przewodniczący a biuro rady (sejmiku) oraz inni pracownicy urzędu
2. Komisje rady (sejmiku)
 - Zasady działania
 - Przewodniczący komisji
 - Komisja rewizyjna
 - Komisja skarg, wniosków i petycji
3. Kluby radnych
4. Mandat radnego i jego cechy
5. Uprawnienia radnego
 - Ochrona radnego
 - Ochrona stosunku pracy radnego
 - Zwolnienie od wykonywania obowiązków zawodowych
 - Diety i zwrot kosztów podróży
 - Interpelacje i zapytania

- Indywidualne uprawnienia kontrolne radnego
- Urlop w związku z wykonywaniem mandatu
- 6. Obowiązki radnego
 - Kierowanie się dobrem wspólnoty lokalnej
 - Utrzymanie stałej więzi z mieszkańcami i ich organizacjami
 - Udział w pracach rady (sejmiku)
 - Oświadczenia majątkowe
- 7. Ograniczenia i zakazy
 - Zakaz łączenia funkcji
 - Zakaz zatrudnienia w jednostce samorządowej, w której radny wykonuje mandat
 - Zakaz zatrudnienia na podstawie umowy cywilnoprawnej w jednostce samorządowej, w której radny wykonuje mandat
 - Zakazy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej
 - Zakaz udziału w głosowaniu, jeśli dotyczy ono interesu prawnego radnego
 - Ograniczenia o charakterze etycznym

IV. Sławomir Brodziński

PROCEDURY, TECHNIKI I METODY PRACY RADNEGO

1. Radny musi być odpowiedzialny
2. Jakie przepisy i dokumenty musi znać radny?
 - Konstytucja RP
 - Europejska Karta Samorządu Terytorialnego
 - Ustrojowe ustawy samorządowe
 - Ustawy szczegółowe
 - Prawo lokalne
3. Radny musi być skuteczny w radzie
 - Radny na sesjach rady/sejmiku i na posiedzeniach komisji
 - Radny w klubie radnych
4. Radny musi być skuteczny w oczach mieszkańców
5. Radny musi być kompetentny
6. Podsumowanie

V. Grzegorz Makowski

1. Etyka a funkcja radnego
2. Etyka, prawo, moralność i inne pojęcia bliskoznaczne
3. Czego w kwestii etyki radny może się nauczyć od urzędnika?
4. Etyka radnych – główne punkty odniesienia
5. Mapa głównych etycznych wyzwań radnego
6. Konflikt interesów
7. Jak zarządzać etyką w radzie? Kilka wskazówek zamiast podsumowania

VI. Krzysztof Nowak

JAK TWORZYĆ PRAWO MIEJSCOWE? TECHNIKI PRAWODAWCZE

1. Wstęp
2. Rodzaje uchwał podejmowanych przez organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego
 - Uchwały zwykłe mające charakter aktów kierownictwa wewnętrznego
 - Uchwały mające charakter aktów prawa miejscowego
 - Rodzaje aktów prawa miejscowego
 - Uchwały intencyjne (stanowiska, apele, rezolucje)
3. Cechy poprawnej uchwały
 - Zasady systematyki zewnętrznej i wewnętrznej uchwały, która ma cechy aktu normatywnego
 - Zasady konstrukcji przepisów uchwały jako aktu normatywnego
4. Zapytania i interpelacje radnych

VII. Wojciech Lachiewicz

NADZÓR NAD SAMORZĄDEM I KONTROLA JEGO DZIAŁALNOŚCI

1. Cele nadzoru państwowego nad samorządem
2. System nadzoru
3. Specyficzna rola regionalnej izby obrachunkowej
4. Tryb nadzoru nad uchwałami i zarządzeniami organów samorządu
5. Kontrola działalności samorządu i jego jednostek organizacyjnych
 - Kontrola RIO
 - Kontrola Najwyższej Izby Kontroli
 - Inne organy kontroli samorządu
6. Gwarancje sądowej ochrony działalności samorządu

VIII. Anna Kudra, Tomasz Potkański

WSPÓŁPRACA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO (KRAJOWA I MIĘDZYNARODOWA)

1. Współpraca międzysamorządowa jako forma realizacji misji samorządu terytorialnego
2. Uwarunkowania współpracy międzysamorządowej i korzyści z niej wynikające
3. Prawne korzyści wynikające z krajowej i międzynarodowej współpracy JST
4. Model współpracy międzysamorządowej – budowanie sprzyjającej kultury współpracy
5. i stosowanie profesjonalnych narzędzi zarządzania dla realizacji celów współpracy
6. Czy rzeczywiście warto współpracować? Przykłady udanych inicjatyw współpracy międzysamorządowej w zakresie rozwoju lokalnego

IX. Magdalena Mike, Piotr Drygała

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE, WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI, PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

1. Wprowadzenie, czyli rzecz o społeczeństwie obywatelskim.
2. Społeczeństwo obywatelskie jako polityka publiczna w zarządzaniu JST
3. Organizacje pozarządowe – wielość i różnorodność
4. Współpraca i partnerstwo, czyli jak systemowo działać na rzecz dobra wspólnego
5. Konkursy ofert, czyli o zleceniu realizacji zadania publicznego
6. Mały grant
7. Inicjatywa lokalna
8. Regranting
9. Roczny program współpracy – od konsultacji do sprawozdania
10. Konsultacje społeczne i partycypacja
11. Budżet partycypacyjny (obywatelski) – od informacji do współrzędzenia
12. Dobre praktyki partycypacji, czyli o dialog, otwartość i zaangażowanie w Dąbrowie Górniczej
13. Spotkajmy się w działaniu, czyli zamiast podsumowania

X. Wojciech Lachiewicz

FINANSE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

1. Specyfika finansów publicznych
2. Zakres uregulowania finansów samorządowych w przepisach prawa
 - Podstawy ustroju finansowego samorządów terytorialnych
 - Podstawowe zasady prawa finansowego
 - Źródła dochodów samorządów terytorialnych
 - Zarząd mieniem i usługi komunalne
 - Przepisy finansowe ustaw prawa administracyjnego
3. Budżet samorządu
 - System budżetowy
 - Gospodarka pozabudżetowa samorządu
 - Uchwała budżetowa
 - Klasyfikacja budżetowa
 - Zmiany budżetu i uchwały budżetowej
 - Budżet obywatelski
4. Wieloletnia prognoza finansowa
 - Treść uchwały o WPF
5. Absolutorium komunalne
6. Podsumowanie

XI. Magdalena Szczudło

FUNDUSZE UNIJNE W POLSCE NA LATA 2014-2020

1. Unia Europejska: jej cele i fundusze na lata 2014-2020
2. Fundusze unijne 2014-2020 w Polsce – fakty i liczby
3. Krajowe programy operacyjne na lata 2014-2020 (PO)
4. Regionalne programy operacyjne na lata 2014-2020 (RPO)
5. Programy europejskiej współpracy terytorialnej
6. Jak korzystać z funduszy UE?

XII. Wojciech Odzimek

STRATEGIA ROZWOJU W GMINIE I POWIECIE

1. Czym jest strategia rozwoju gminy/powiatu?
2. Podejścia stosowane w procesie planowania strategicznego
3. Etapy prac nad strategią rozwoju – partycypacyjny proces planowania strategicznego
 - Zaplanowanie procesu (plan for planning)
 - Diagnoza uwarunkowań społeczno-gospodarczych gminy/powiatu
 - Wizja rozwoju
 - Plan operacyjny strategii
 - Plan zarządzania strategią
4. Konsultacje społeczne roboczej wersji strategii rozwoju gminy/powiatu
5. Podsumowanie
 - Dla kogo tworzymy strategię rozwoju?
 - Rozwój zrównoważony
 - Na jaki okres tworzymy strategię rozwoju?
 - Tematyka strategii
 - Cechy dobrej strategii i najczęstsze błędy

XIII. Grzegorz P. Kubalski

GOSPODARKA KOMUNALNA I PRZESTRZENNO-EKONOMICZNE UWARUNKOWANIA JEJ REALIZACJI

1. Wprowadzenie
2. Klasyfikacja dóbr a zadania publiczne
3. Zbiorowe potrzeby wspólnoty
4. Usługi publiczne i zadania o charakterze użyteczności publicznej
5. Podział zadań publicznych
6. Przestrzenne uwarunkowania realizacji usług publicznych
7. Ekonomiczne uwarunkowania realizacji usług technicznych
8. Jakość zarządzania a świadczenie usług technicznych

XIV. Robert Żarkowski

JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW A JAKOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH

1. Wstęp
2. Źródła nowych potrzeb, umiejętności, usług – koncepcja smart
 - *Smart governance* i mechanizmy partnerstwa publiczno-prywatnego w realiach praktyki samorządowej
 - Koncepcja *smart people, environment, economy* w kształtowaniu przestrzeni publicznej
 - Jakość życia w wielowymiarowej koncepcji smart
 - Proces rewitalizacji – praktyka współdziałania z mieszkańcami w zmianie standardów jakości życia
3. Podsumowanie

XV. Cezary Trutkowski

BARIERY I SZANSE ROZWOJU SAMORZĄDOWYCH USŁUG PUBLICZNYCH

1. Ograniczona zdolność strategicznego planowania rozwoju lokalnego
2. Brak zaangażowania mieszkańców w kształtowanie lokalnego rozwoju i niedostatek kapitału społecznego
3. Niedostatek świadomego przywództwa w samorządzie
4. Niedobory i problemy finansowe
5. Wadliwe rozwiązania prawne i przeregulowanie systemu samorządowego
6. Nieefektywna systemowa dystrybucja kompetencji jednostek samorządowych
7. Słaba współpraca pomiędzy JST
8. Bezład przestrzenny
9. Brak efektywnych standardów realizacji usług publicznych
10. Wzmacnianie szans rozwojowych
 - Wzmocnienie planowania strategicznego na poziomie lokalnym i zapewnienie udziału obywateli w kształtowaniu lokalnych polityk publicznych
11. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego i promocja postaw obywatelskich
12. Wzmacnianie potencjału lokalnych liderów
13. Wspieranie wymiany doświadczeń i intensyfikacja współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi
14. Wzmacnianie kompetencji kadr urzędniczych

XVI. Wykaz przydatnych przepisów prawnych